

підприємств з погляду на суспільну відповідальність, для чого необхідно розробити відповідне наукове підґрунтя.

У світі існують певні критерії для оцінки рівня корпоративної соціальної відповідальності, представлені фондовими та нефондовими індексами корпоративної соціальної відповідальності. Найпоширенішими фондовими індексами корпоративної соціальної відповідальності є: Dow Jones Sustainability Indexes (DJSI); група індексів, створених KLD Research & Analytics (Domini Social Index (DSI 400), Large Cap Social Index (LCSI), Broad Market Social Index (BMSI), KLD-Nasdaq Social Index (KLD NS Index); FTSE4Good. Нефондові індекси корпоративної соціальної відповідальності призначені для порівняльного позиціонування. До них, зокрема, належать: Corporate Philanthropy Index (CPI); Social Index by Danish Ministry of Social Affairs (SI); Bloomberg ESG (environmental, social and governance) 3000 global index; Environmental Sustainability Index (ESI).

В Україні у червні 2011 р. Центром «Розвиток корпоративної соціальної відповідальності» започатковано дослідження підприємств за Індексом прозорості та підзвітності компаній, до кого можуть потрапити лише ті великі і публічні компанії, які мають веб-сайт. У подальшому проводилась оцінка діяльності компаній за окремими видами економічної діяльності (банків, фармацевтичних компаній, ІТ-компаній тощо). Це перший крок до можливості порівнювати компанії за критерієм їх внеску в сталий розвиток економіки, але необхідно проводити активну роботу щодо збільшення кількості фінансових та інших параметричних показників.

УДК 336.22

Загородній А. Г.,

к.е.н., професор, професор,
завідувач кафедри обліку та аналізу,

Олійовський В. Я.,

здобувач, асистент кафедри обліку та аналізу,
Національний університет «Львівська політехніка»

ВИКОРИСТАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ В ПОДАТКОВОМУ ПЛАНУВАННІ

В умовах сьогодення актуальним є питання оптимізації сплати податкових платежів. Використання принципів, методів та інструментів податкового планування дає змогу контролювати ви-

конання податкових зобов'язань, підвищити ефективність планування податків та оптимізувати податкове навантаження. Методам податкового планування, зокрема обліковій політиці присвячені праці таких науковців, як І. Атаманенко, О. Вилкової, О. Глушенко, А. Єлісєєва, Ю. Іванова, В. Карпової, А. Кізими, А. Крисоватого; О. Короткової, Л. Яструбецької, О. Нужної, Г. Кузьменко, С. Пителя, Я. Лебедзевич та інших. Водночас актуальними залишаються питання обґрунтування методів та інструментів податкового планування й аналізу ефективності їх застосування.

Існують два суперечливі погляди, щодо ролі облікової політики в податковому плануванні. Перший визначає облікову політику виходячи з методологічних і організаційно-технічних аспектів оподаткування, другий — розглядає облікову політику як інструмент податкової оптимізації. Погоджуємось з думкою тих науковців, які вважають що розмежування цих двох підходів є недоцільним і надуманим. Адже оптимізація й планування не є методичним прийомом облікової політики, а тільки її наслідком, який визначає сукупний вплив усіх її елементів на діяльність суб'єкта господарювання, тобто є складовою системи управління підприємством. Формувати облікову політику слід особливо вважено, оскільки вона може вплинути на суму й терміни сплати податкових платежів, і тим самим, — й на обсяги й терміни вилучення оборотних коштів підприємства, тобто на його фінансовий стан.

Отже облікова політика підприємства відіграє важливу роль у податковому плануванні. З одного боку її розглядають як нормативний документ який здійснює вплив на методичну, організаційну та технологічну складову податкового планування, з іншого боку — як метод податкового планування, який дає змогу оптимізувати податкові платежі підприємства, через інструменти податкового планування.

Суть податкового аспекту побудови облікової політики підприємства полягає в тому, що з встановлених законодавством варіантів ведення обліку вибирається той, який має переваги перед іншими з погляду оптимізації податкових платежів. Основними завданнями податкового планування є: своєчасність нарахування і сплати податкових платежів та формування і подача фінансової звітності, перенесення бази оподаткування на майбутні періоди (відтермінування) та оптимізація податкових платежів.

Формуючи облікову політику слід мати на увазі, що на податкові платежі підприємства впливає вибір методів обліку деяких

об'єктів бухгалтерського обліку, до яких законодавчо-нормативними актами передбачені альтернативні варіанти, зокрема:

- вибір (зміна) методу нарахування амортизації (прямолінійного; зменшення залишкової вартості; прискореного зменшення залишкової вартості; кумулятивного; виробничого; нарахування 50 % вартості, яка амортизується, в першому місяці використання об'єкта і решта 50 % вартості, яка амортизується, у місяці їх списання з балансу; нарахування 100 % вартості в першому місяці використання об'єкта) — впливає на зменшення бази оподаткування податку на прибуток;

- встановлення (зміна) двох основних критеріїв виокремлення основних засобів з-поміж інших споріднених видів активів (таких як малоцінні необоротні матеріальні активи і малоцінні та швидкозношувані предмети), — вартісного та терміну використання. Такий поділ дає змогу змінювати величину прибутку та, відповідно, — впливає на суму податку на прибуток;

- встановлення (зміна) терміну корисного використання об'єкта основних засобів або нематеріальних активів, який є складовою при розрахунку амортизації, — впливає на суму нарахуваної амортизації та, відповідно, — на величину оподаткованого прибутку;

- порядок обліку витрат на утримання основних засобів та їх ремонт. До 10 % сукупної балансової вартості всіх груп основних засобів на початок звітного року відноситься платником податків до складу витрат, а понад 10 % — збільшують первісну вартість основних засобів. Сума ремонту до 10% вартості основних засобів включається до витрат і зменшує базу оподаткування податком на прибуток, та збільшує собівартість продукції основних засобів виробничого призначення;

- вибір (зміна) методу оцінки запасів при вибутті (ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів, середньозваженої собівартості, собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО), нормативних затрат, ціни продажу) — впливає на величину оподаткованого прибутку;

- вибір (зміна) способу визначення резерву сумнівних боргів — дає змогу збільшити суму витрат звітного періоду та відтермінувати сплату податку на прибуток;

- визначення складу та порядку створення забезпечень майбутніх витрат і платежів — дає змогу рівномірно розподіляти відповідні витрати між звітними періодами та впливає на величину оподаткованого прибутку;

- інші альтернативні варіанти.

— Таким чином визначення та грамотне застосування елементів облікової політики є одним із напрямів ефективного податкового планування.

УДК 657.1:630(043.3)

Замула І. В.,

д.е.н., професор, завідувач кафедри бухгалтерського обліку та аналізу за видами економічної діяльності,

Шавурська О. В.,

аспірант,

Житомирський державний технологічний університет

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ЛІСОВОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ЗАСАДАХ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ

Традиційно в бухгалтерському обліку продукцією лісового господарства визнається лише деревина, заготовлена в результаті проведення рубок головного користування і рубок догляду, оскільки лісові господарства мають виключне право на її заготівлю. Продукція недеревного походження не визнається об'єктом бухгалтерського обліку, оскільки основну її частину збирає населення, що має право безоплатно без видачі спеціального дозволу збирати для власного споживання. Така ситуація призводить до того, що лісові господарства щорічно втрачають значну частину доходу. Однією з умов раціонального лісокористування є формування системи обліково-аналітичного забезпечення лісової продукції на рівні лісових господарств. Це висуває нові вимоги до системи бухгалтерського обліку лісогосподарських підприємств.

Для формування обліково-аналітичного забезпечення системи управління лісовою продукцією важливе значення має класифікація та групування облікової інформації про наявність і рух заготовленої продукції. Вважаємо за необхідне лісову продукцію класифікувати на основну, супутню та побічну. Основною продукцією лісового господарства є продукція, отримана від рубок головного і проміжного користування, інших рубок у вигляді круглих лісоматеріалів і деревних хлестів. До основної продукції віднесено пиловник, фансировина, товарні стовбури, оскільки вирощування лісових насаджень є основною метою діяльності лісових господарств. Супутня лісова продукція — це продукція, що отримується від лісових ресурсів одночасно з основною, яка за